

ELŐSZÓ, EGYBEN KÖSZÖNTŐ

A *Zenetudományi Írások* első kötetét 1977-ben jelentette meg a bukaresti Kriterion Könyvkiadó, Szabó Csaba szerkesztette. 1980-ban, 1983-ban és 1986-ban három további, azonos című kötet jelent meg ugyanott, az időközben Magyarországra áttelepült kezdeményező helyett immár Benkő András szerkesztésében, aki mindhárom kötetet az erdélyi magyar zene nagyjai előtti tisztelgésnek szánta: „Kötetünkkel a 85 éves Lakatos Istvánt köszöntjük”, „Kötetünkkel Nagy István emlékének adózunk”, „Zsizsmann Rezső és László Árpád emlékének”.

Mind a kezdeményezés felkarolása, mind a rendszeres, háromévenkénti megjelenés dicséretére válik a kiadónak. A *Zenetudományi Írások* sorozata csakúgy hozzátartozik a „Kriterion-galaxis” arculatához, mint például a nagyszerű *Népismereti dolgozatoké*. Ugyanakkor azt is örömmel szögezzük le, hogy e kötetek bekerültek a magyar zenetudományosság információforgalmába. Olvassák, idézik őket.

Az 1989-es *Zenetudományi Írások*at Márkos Albert hetvenötödik és Zoltán Aladár hatvanadik születésnapjára való tekintettel az ő emléküknél szerette volna szentelni a sorozatszerkesztő Benkő András. Anyagát összegyűjtötte, de a kötet már nem jelenhetett meg, akkor politikai tiltások következtében, a rendszerváltás után pedig új, gazdasági természetű akadályok miatt. 1995-ben Benkő ismét fölvetette a kiadás gondolatát, ezúttal Lakatos István születésének centenáriuma lett volna az alkalom. A jó szándék azonban ismét zátonyra futott. A kiadó továbbra sem mondott le a kötetről, csak – kedvezőbb anyagi körülményekre várva – ismét elhalasztotta megjelentetését. Az idő múltával a szerzők egyike-másika visszavette kéziratát és, ha tehetett, másutt jelentette meg.

Benkő András 1998. január 21-én töltötte be hetvenötödik életévét. Amikor, mint egykori tanítványa, meglátogattam, hogy sok további boldog esztendő kívánjak neki, megkértem, engedje át nekem egy alkalomra a kötet szerkesztés fáradtságát és járuljon hozzá, hogy az új *Zenetudományi Írások*, ha megkésve is, köszönthesse az ő születésnapját. Félig játékosan, félig komolyan azzal érveltem, hogy egy élő zenetörténész előtti tisztelgésre könnyebb anyagi támogatást szerezni, mint egy néhainak a centenáriumára, amely különben is elmúlt. Ötletemet elfogadta – és igazam lett. Többen is biztosítottak támogatásukról, elsősorban a Kriterion igazgatója, H. Szabó Gyula, de mások is, akiket ez ügyben megkerestem: a Magyar Zenei Tanács részéről Csébfalvi Éva ügyvezető elnök, az MTA Zenetudományi Intézet részéről Tallián Tibor igazgató (akkoriban tudományos igazgatóhelyettes), a Magyar Zenetudományi és Zenekritikai Társaság részéről Kárpáti János elnök. A Kriterion Könyvkiadó a Magyar Közoktatási és Művelődési Minisztériumhoz fordult anyagi támogatásért, amelyet meg is kapott és amelyet magam és szerzőtársaim nevében is megköszönök e helyen. Az MTA Zenetudományi Intézet elvállalta, hogy társkiadóként szignálja könyvünket, ami nemcsak nagy tisztesség ránk nézve, hanem azzal a hatalmas előnnyel is jár, hogy kötetünket az Intézet kiadványaival együtt terjesztik Magyarországon és külföldön. Külön köszönettel tartozom Kárpáti János elnök úrnak, aki kötetünket Társasága minden tagja számára előrendelte, ami nemcsak anyagi támogatás, hanem biztosíték is arra nézve, hogy a könyv eljut leghivatottabb olvasói kezébe.

A kiadótól átvett, vaskos kéziratkötegből csaknem tellett volna egy-egy külön „Márkos–Zoltán”-, illetve „Lakatos-emlékkönyvre” is. Két-két Márkos Albertnek, illetve Zoltán Aladárnak szentelt írás is volt benne. Ezt azért szükséges itt a sorozatszerkesztő Benkő András dicséretére leszögezni, mert a két Zoltán-anyag a most megjelenő kötetből kimaradt: Pávai István már korábban visszavette a magáét és e

kötet előkészítésének rövid ideje alatt nem ért rá az utóbbi évtized tudományos eredményeinek felhasználásával átdolgozni, alulírott pedig épp az utolsó szerkesztői simítások során, a tartalomjegyzék elkerülhetetlen karcsúsításának érdekében mondtam le a magaméról. Az egykori „Lakatos-émlékkönyv” koncepcióit tükrözi a legnevesebb és leghűségesebb Lakatos-tanítvány átfogó tanulmánya mesteréről. Ami a megemlékezésektől független anyagokat illeti, Benkő tanár úr kérte el közlésre az időközben elhunyt Jagamas János Palestrina-tanulmányát, ő gondozta Mircea Bejaniariu Kacsoh Pongrác-közleményét és Benkő Judit B. Zsembery Elvirára emlékeztető írását. Szenik Ilona tanulmányának egyenesen jót tett a majd évtizedet késő megjelenés, amennyiben a szerző kihasználta az időt és új formába öntötte, kiteljesítette 1989-es szövegét. Angi István is felújította erre az alkalomra 1989-es Márkos-tanulmányát. Almási István eredetileg ide szánt dolgozatát időközben másutt jelentette meg, de volt írása, amelyet a helyébe illesszen.

Külön köszönettel tartozom azoknak a zenetörténészeknek, akik már az én megkeresésem után, egyenesen e „Benkő-Festschrift” számára írtak – igen rövid idő alatt – egy-egy vadonatúj tanulmányt, amelyeknek köszönhetően a tartalomjegyzékben illő súly jutott az Erdély távolabbi múltjával foglalkozó zenetörténeti irodalomnak; Király Péter, Papp Ágnes és Elena-Maria Șorban e megkülönböztetett hálanyilvánítás címzettjei. Írásaikra azért volt óhatatlanul szükség, mert Benkő András igencsak eredményesen – mondjuk ki: Lakatos Istvánt messze meghaladva – kutatja a régebbi századok erdélyi zenéjét is, és ezt a tényt az őt köszöntő tanulmánygyűjtemény tartalomjegyzékének is tükröznie kell. Ugyancsak erre az alkalomra készült el az ünnepelt írásainak naprakész jegyzéke, amelyért leányát, Benkő Juditot illeti köszönet.

A legtöbb köszönettel természetesen magának Benkő Andrásnak tartozom. Legfőképpen azért, mert a *Zenetudományi Írások* szerkesztőjeként történelmünk egy fölötébb szerencsétlen korszakában zenetudományos műhelyt sikerült életben tartania. Magam is társszerzőjük lévén, alkalmatlan vagyok arra, hogy minősítsem a gondozásában megjelent kötetek tartalmát, de azt tanúsíthatom, hogy a Benkő András által szerkesztett kötetek számos dolgozat számára nemcsak az ösztönző alkalmat, hanem egyszersmind az egyetlen közlési lehetőséget is jelentették. Hiszen akkoriban csak olyan külön engedéllyel küldhettünk ki külföldre szerzői kéziratot, amelyet nem akárki tudott megszerezni és a kevés „valakik”-nek sem mindig sikerült. (Ünnepeltünk írásainak a jegyzéke is utal kéziratban maradt cikkekre, amelyek külföldre postázását nem hagyták jóvá az illetékesek!), irodalmi és művelődési sajtónk pedig igencsak módjával – mondhatni kivételesen – közölt terjedelmesebb, kifejezetten zenetudományos jellegű írásokat. Nem utolsósorban azt kell egykori zenetörténet-tanáromnak, kedves kartársunknak – a társszerzők és az olvasók szószólójaként is – megköszönnöm, hogy végül is az ő tudományos tekintélye és a személye iránti rokonszenv segített hozzá a sorozat újraindításához. Amint már fönnebb is írtam, akit csak megkerestem a *Zenetudományi Írások Benkő András 75. születésnapjára* dolgában, mindenki helyeslően, sőt lelkesen, tette készen viszonyult a tervhez.

Bár hamarabb megszületett volna bennem az ötlet! Mert hiába feküdtek el egyes szövegei évtizedekig a kiadónál, a kötet itt-ott elárulja, hogy sietve szerkesztették. Ilyen természetű hiányosságaiért nekem kell felelnem az olvasó előtt.

A szerzők, a kiadók és a majdani olvasók nevében is szeretettel és tisztelettel teszem le Benkő András kezébe e könyv képzeletbeli első példányát.

Isten éltesse!

László Ferenc